

Genom att ange en e-postadress godkänner du att all kommunikation, inklusive utskick av beslut, sker via e-post.

Värt att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter ska utöva egenkontroll över att försäljningen sker i enlighet med bestämmelserna i lagen om tobaksfria nikotinprodukter. Du ska dokumentera kontrollen av verksamheten i ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Det är näringsidkaren, det vill säga du som äger verksamheten, som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram. Programmet bör bland annat beskriva försäljningsställets rutiner för att kontrollera ålder och märkning av tobaksfria nikotinprodukter.

Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen vid en tillsynskontakt. När du anmäler försäljning av tobaksfria nikotinprodukter till kommunen ska du samtidigt bifoga en kopia av ditt egenkontrollprogram.

1. Försäljningsställe

Namn på försäljningsstället		
Adress		
Postnr	Ort	Antal anställda
E-post		Telefon/mobil

2. Ägare

Firmanamn (AB, HB, enskild firma etc.)	Kontaktperson
Person-/Organisationsnummer	

Nedan följer ett förslag på vad ett egenkontrollprogram kan innehålla. Hjälptexten under rubrikerna beskriver lagens försäljningsregler och kryssrutorna är förslag på rutiner som kan vara ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen.

Information om åldersgränsen 18 år

För att informera om förbudet att sälja eller lämna ut tobaksfria nikotinprodukter till någon som inte har fyllt 18 år ska ni ha minst en tydlig och klart synbar skylt på försäljningsstället. Skylten ska normalt sett placeras vid kassan för att uppfylla kravet på att vara tydlig och klart synbar. Det finns inget som hindrar att ni placerar fler skyltar på andra platser på försäljningsstället.

3. Var är skyltar eller dekaler om åldersgräns placerade på försäljningsstället?

☐ Vid kassan	☐ Annat:
☐ På entrédörren	
☐ På skyltfönster	
☐ På varuautomat/beställningsterminal	

Aldersgräns och ålderskontroll

Den som säljer tobaksfria nikotinprodukter ska vara säker på att kunden har fyllt 18 år. Personen som säljer eller lämnar ut varan, exempelvis expediten i kassan, är personligen ansvarig för att ingen under 18 år får köpa tobaksfria nikotinprodukter. Det betyder att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet säljer till någon som inte har fyllt 18 år kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om kassapersonalen är osäker på kundens ålder ska de begära legitimation.

Det kan vara svårt att enbart genom utseendet bedöma en ungs ålder. Ett sätt att försäkra sig om att en person fyllt 18 år är att begära legitimation av alla som ser ut att vara under 25 år. Om kunden inte har fyllt 18 år får tobaksfria nikotinprodukter inte säljas. Varan får heller inte lämnas ut om det finns särskild anledning att tro att den kommer att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år.

4. Vilka rutiner finns för ålderskontroll på försäljningsstället?

- Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 frågar vi efter legitimation.
- Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.
- En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- Vi rekommenderar att personalen begär legitimation av alla kunden som ser ut att vara under _____ år.
- Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år nekar vi köp.
- Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.
- Om personalen misstänker att tobaksfria nikotinprodukter är avsedda för någon som är under 18 år nekar vi köp.
- Om kunden är påstridig tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- Annat:

5. Vilka rutiner finns för ålderskontroll om försäljningen sker via automat, postorder, internet eller liknande?

- Detta är inte aktuellt.
- Polletter eller liknande till en automat säljs i kassan där personalen gör ålderskontroll.
- Vid köp i automat kontrolleras åldern via bankkort eller liknande.
- Automaten är placerad så att den kan bevakas så att den kan kontinuerligt.
- Ålderskontroll vid köp på internet görs via bankkort eller liknande.
- Försändelser via post skickas med rekommenderat brev, mottagningsbevis, personlig utlämning eller liknande.
- Försändelser via post innehåller uppgifter om att varan eller produkten inte får lämnas ut till någon som inte har fyllt 18 år.
- Annat:

6. Har ni någon rutin för att följa upp hur personal hanterar krav på ålderskontroll?

7. På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa legitimation?

- Vi informerar personalen om risker som kan uppstå i samband med försäljning av tobaksfria nikotinprodukter samt ger förslag på hur dessa kan hanteras.
- Vi utbildar personalen i konflikthantering som inkluderar information om åldersgräns och ålderskontroll.
- Annat:

Utbildning och information till personal

En näringsidkare som säljer tobaksfria nikotinprodukter ska se till att personalen har den kunskap som behövs kring försäljningen. Det är näringsidkarens ansvar att bestämmelserna följs men kassapersonalen har också ett eget ansvar vid försäljningen. Det är därför viktigt att all personal som arbetar i kassan och lämnar ut tobaksfria nikotinprodukter känner till sitt personliga straffansvar i samband med försäljningen.

8. På vilket sätt informeras eller utbildas personal om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

- Vid anställning av ny personal.
- Personalmöten
- Intern utbildning
- Extern utbildning
- Informations- och utbildningsmaterial
- Annat:

9. Hur ofta informeras eller utbildas personal om kravet på ålderskontroll och om övriga bestämmelser vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

- Vid anställning av ny personal.
- Minst en gång per år.
- Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning till personalen (se bilaga 2)
- Annat:

Särskilt stöd till ung personal

Det finns inget ålderskrav för den som står i kassan och säljer tobaksfria nikotinprodukter till kunden. Däremot måste kassapersonalen vara införstådd med lagen och ha en reell möjlighet att vägra sälja varorna till den som inte är 18 år. I många fall är detta svårt för ung personal.

10. Vilket särskilt stöd ger ni till ung personal för att hantera svåra situationer i samband med försäljning av tobaksfria nikotinprodukter?

- Vi säljer tobaksfria nikotinprodukter i en särskild kassa med erfaren personal
- Ung personal kan få stöd från erfaren personal under hela arbetstiden.
- Ung personal får extra utbildning och stöd för att hantera svåra situationer.
- Annat:

Information om kontrollköp

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testar om det går att handla tobaksfria nikotinprodukter utan att visa legitimation. Syftet är att förbättra rutinerna för ålderskontroll.

Kom ihåg att informera din personal att ert försäljningsställe kan få besök av någon som gör ett kontrollköp!

Krav på information m.m.

Tobaksfri nikotinprodukt är en produkt utan tobak men som innehåller nikotin för konsumtion. På förpackningen ska det finnas innehållsförteckning och en hälsovarning, dvs en text som upplyser om nikotinetns skadeverkningar. Märkningen får inte heller antyda att produkten är mindre skadlig än andra liknande produkter, samt att den inte heller får likna ett livsmedel eller en kosmetisk produkt.

11. Har ni någon rutin för att kontrollera och säkerställa att förpackningar till tobaksfria nikotinprodukter är korrekt märkta?

- Vi utbildar personalen om hur tobaksfria nikotinprodukter ska vara märkta. Vi
 - kontrollerar att varorna är korrekt märkta i samband med inköpet.
 - Vi kontrollerar att varorna är korrekt märkta i samband med uppackning i butiken.
 - Om märkningen av varorna ser annorlunda ut så gör vi en extra kontroll.
 - Om varorna inte är korrekt märkta så tar vi bort dem från försäljningsstället och kontaktar leverantören.
- Annan åtgärd:

Avvikelser

Du ska ha kontroll över din försäljning och även se till att din personal följer bestämmelserna. Det är viktigt att du åtgärdar brister som kan uppstå. Om bestämmelserna i lagen om tobaksfria nikotinprodukter eller anslutande föreskrifter inte följs kan kommunen ge en varning, föreläggande eller förbjuda dig att sälja tobaksfria nikotinprodukter under en viss tid. Som ett stöd för dig själv kan du dokumentera vilka åtgärder du gjort, om en brist uppstår. Då blir det också lättare för dig att följa upp om bristen har rättats till.

12. Vilka åtgärder tas om det uppstår brister, såsom att bestämmelser i lagen eller att egenkontrollprogrammet inte följs?

- Personalen får en genomgång av försäljningsbestämmelserna.
- Vi tar kontakt med kommunen för att få informationsmaterial.
- Erfaren personal får särskilt ansvar för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter och för att stödja oerfaren personal.
- Annat:

Marknadsföring

Vid marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter till konsumenter ska du som näringsidkare vara måttfull. Reklam eller andra marknadsföringsåtgärder får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av tobaksfria nikotinprodukter.

13. Har ni någon rutin för att kontrollera att marknadsföringen på försäljningsstället är tillåten?

Om reglerna inte följs

Om bestämmelserna i lagen om tobaksfria nikotinprodukter eller anslutande föreskrifter inte följs kan kommunen förbjuda dig att sälja tobaksfria nikotinprodukter under en viss tid eller besluta om administrativa sanktioner mot dig som näringsidkare.

Så behandlar vi dina personuppgifter

Vi behandlar dina personuppgifter som underlag för att handlägga ärendet. Den lagliga grunden för behandlingen är myndighetsutövning. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Hässleholm är personuppgiftsansvarig. Vid frågor, kontakta oss via e-post: miljonamnden@hassleholm.se eller telefon: 0451-26 67 50. Du kan även kontakta dataskyddsombudet på dataskyddsombud@hassleholm.se. På www.hassleholm.se/personuppgifter kan du läsa mer om hur Hässleholms kommun hanterar personuppgifter.

Underskrift

Datum	Underskrift (behörig firmatecknare)
Namnförtydligande	

Berörda myndigheter

Folkhälsomyndigheten är central tillsynsmyndighet för frågor kring ålderskontroll och varningstexter. *Länsstyrelsen* ansvarar regionalt inom länet för samordning och tillsyn. *Kommunen och Polismyndigheten* ansvarar lokalt för omedelbar tillsyn över handeln med tobaksfria nikotinprodukter. *Konsumentverket* är central tillsynsmyndighet för frågor kring marknadsföring. *Skatteverket* ansvarar för frågor kring beskattning.

I vissa fall är dock *Tullverket* beskattningsmyndighet. *Tullverket* ansvarar bland annat också för kontroll av åldersgräns vid införsel från EU-land och import från ett tredje land.

Mer information

För mer information om lagen om tobaksfria nikotinprodukter och anslutande föreskrifter, kontakta din kommun.

Åldersgränsdekaler samt utbildnings- och informationsmaterial om tobaksfria nikotinprodukter finns att beställa på Folkhälsomyndighetens webbplats www.folkhalsomyndigheten.se

Information till personalen

Det är viktigt att din personal vet vilka regler som gäller vid försäljning av tobaksfria nikotinprodukter och varför reglerna finns. Ett sätt att försäkra sig om detta är att du informerar personalen en gång per år. Ny personal behöver dessutom få en genomgång när de anställs. Kom ihåg att både berätta vad lagen säger och beskriva hur era rutiner ser ut.

För att komma ihåg när du har informerat din personal kan det vara bra att fylla i deras namn i en tabell, se exempel nedan. De bör själva få fylla i datumet då de senast deltog i ett informations- eller utbildningstillfälle.

Namn	Datum 1	Datum 2	Datum 3	Datum 4